Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIK GENERALNEJ
JULIANE KOKOTT
przedstawiona w dniu 11 lipca 2024 r. [1]

Sprawa C-318/24 PPU [Breian] [i]

Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Brașov (narodowa dyrekcja antykorupcyjna – oddział w Braszowie, Rumunia)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Curtea de Apel Brașov (sąd apelacyjny w Braszowie, Rumunia)]

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach karnych – Europejski nakaz aresztowania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Odmowa przekazania osób, których wniosek dotyczy – Powaga rzeczy osądzonej w odniesieniu do odmowy – Wzajemne uznawanie i wzajemne zaufanie – Systemowe lub ogólne nieprawidłowości w systemie sądownictwa wydającego nakaz państwa członkowskiego – Ślubowanie sędziów rumuńskich – Obowiązek wystąpienia do Trybunału o zbadanie zgodności z prawem Unii prawomocnego odmownego orzeczenia – Decyzja Commission for the Control of Interpol's Files (Komisji Kontroli Akt Interpolu) – Prawo udziału wydającego nakaz organu sądowego w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym – Skierowanie sprawy do Komisji – Współpraca między organami sądowymi – Wyższy standard ochrony w państwach członkowskich

I. Wprowadzenie

1. Niniejsza sprawa dotyczy europejskiego nakazu aresztowania wydanego na podstawie decyzji ramowej 2002/584 [2] w celu wykonania kary pozbawienia wolności w Rumunii. Jednakże wykonujący nakaz organ sądowy we Francji prawomocnie odmówił przekazania osoby, której dotyczy wniosek (zwanej dalej „skazanym"). Zauważa on systemowe lub ogólne nieprawidłowości w odniesieniu do ślubowania sędziów w Rumunii i ma szczególnie wątpliwości co do tego, czy dwóch z trzech sędziów, którzy nałożyli karę pozbawienia wolności, rzeczywiście złożyło to ślubowanie.

2. Rumuński sąd właściwy w sprawie wykonania kary pozbawienia wolności wysłał właśnie wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału w celu wyjaśnienia znaczenia odmownego orzeczenia w odniesieniu do europejskiego nakazu aresztowania. Dotyczy

[1] Język oryginału: niemiecki.

[i] Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

[2] Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24).

to głównie skutku powagi rzeczy osądzonej odmownego orzeczenia dla innych państw członkowskich oraz wątpliwości związanych ze ślubowaniem. Ponadto sąd odsyłający zmierza do ustalenia, jakie znaczenie ma decyzja Interpolu, na którą powołał się francuski organ sądowy wykonujący nakaz, i czy może on sam brać udział w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym lub przynajmniej przekazać sprawę Komisji.

3. W międzyczasie inny wykonujący nakaz organ sądowy na Malcie, gdzie skazany został ponownie aresztowany, bada, czy skazany powinien zostać przekazany do Rumunii. Ze względu na to, że pierwsza instancja sądowa na Malcie odmówiła wykonania nakazu aresztowania ze względu na wątpliwości dotyczące warunków pozbawienia wolności w Rumunii, rumuński sąd skierował kolejne pytanie do Trybunału. Dotyczy ono z jednej strony współpracy z sądem maltańskim, a z drugiej strony standardu ochrony praw podstawowych zastosowanego przez sąd maltański.

II. Ramy prawne

A. Prawo międzynarodowe

4. Zgodnie z art. 2 ust. 1 Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpolu (Constitution of Interpol), który został przyjęty w 1956 r. i ostatnio zmieniony w 2023 r., Interpol ma między innymi na celu

„zapewniać i rozwijać jak najszerszą wzajemną pomoc wszystkich służb policji kryminalnej, w granicach praw obowiązujących w poszczególnych państwach i w duchu Powszechnej deklaracji praw człowieka”.

5. Artykuł 5 Statutu Interpolu wymienia Commission for the Control of Interpol’s Files (Komisję Kontroli Akt Interpolu) jako część Interpolu.

6. Zgodnie z art. 36 Statutu Interpolu Komisja Kontroli Akt Interpolu jest organem niezależnym, który czuwa nad tym, aby przetwarzanie przez Organizację informacji o charakterze osobowym było zgodne z unormowaniami dotyczącymi tej materii (akapit pierwszy). W tym celu powinna ona w szczególności realizować wnioski dotyczące informacji w tym zakresie (akapit trzeci).

7. Komisja Kontroli Akt Interpolu posiada własny statut (Statute of the Commission for the Control of Interpol’s Files), który bardziej szczegółowo reguluje jej zadania i uprawnienia. W szczególności może ona nakazać usunięcie danych osobowych z systemu informacyjnego Interpolu [art. 3 ust. 1 lit. c)].

B. Prawo Unii

8. Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584 definiuje europejski nakaz aresztowania i nakłada na państwa członkowskie obowiązek jego wykonania:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w […] [art. 6 TUE]".

9. Decyzję o przekazaniu oraz relacje między wydającym i wykonującym nakaz organem sądowym reguluje art. 15 decyzji ramowej 2002/584:

„1. Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej.

2. Jeśli wykonujący organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz państwo członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 3–5 oraz art. 8, oraz może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności zachowania terminu określonego w art. 17.

3. Wydający nakaz organ sądowy może w dowolnym terminie przesyłać wszelkie dodatkowe przydatne informacje do wykonującego nakaz organu sądowego".

III. Stan faktyczny i wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

10. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy europejskiego nakazu aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności. Rumuńskie sądy wymierzyły skazanemu kilkuletnią karę pozbawienia wolności. Ze względu na to, że opuścił on Rumunię, sąd odsyłający wydał europejski nakaz aresztowania.

11. Skazany został następnie zatrzymany najpierw we Francji. Jednakże, zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, właściwy sąd we Francji odmówił ekstradycji do Rumunii orzeczeniem, które w międzyczasie stało się prawomocne. Zdaniem sądu francuskiego rumuńskie sądownictwo wykazuje systemowe nieprawidłowości, które ujawniły się w niniejszej sprawie w szczególności w tym, że sędzia, która brała udział w wydaniu wyroku skazującego w ostatniej instancji, złożyła ślubowanie jedynie jako prokurator, a złożenie ślubowania przez innego biorącego udział w orzekaniu sędziego nie może zostać wykazane. Istnieje zatem rzeczywiste ryzyko, że wyrok skazujący nie został wydany przez niezawisły, bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rzetelnym procesie sądowym w rozumieniu art. 47 akapit drugi Karty.

12. Zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, francuski sąd powołał się ponadto na Komisję Kontroli Akt Interpolu, która opierając się na zażaleniu skazanego, wyraziła poważne obawy co do istnienia elementów politycznych oraz co do poszanowania zasad praw człowieka w rumuńskim postępowaniu karnym, co doprowadzić miało do skazania. W związku z tym Komisja Kontroli Akt zdecydowała, że dane dotyczące skazanego zostaną usunięte z akt Interpolu.

13. Później, w dniu 29 kwietnia 2024 r., skazany został aresztowany na Malcie na podstawie tego samego europejskiego nakazu aresztowania. Wykonujący nakaz organ sądowy na Malcie zwrócił się następnie do sądu odsyłającego o dodatkowe informacje i stwierdził, że osoba, której dotyczy wniosek, powołuje się na wyrok wykonującego nakaz francuskiego organu sądowego.

14. W związku z tym Curtea de Apel Braşov (sąd apelacyjny w Braszowie, Rumunia) skierował w dniu 30 kwietnia 2024 r. do Trybunału Sprawiedliwości następujące pytania:

1) Czy art. 15 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 można interpretować w ten sposób, że prawomocny wyrok w przedmiocie orzeczenia wykonującego nakaz organu sądowego o odmowie przekazania osoby, której dotyczy wniosek, ma powagę rzeczy osądzonej w stosunku do innego wykonującego nakaz organu sądowego innego państwa członkowskiego, czy też należy go interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie ponownemu złożeniu wniosku o przekazanie na podstawie tego samego europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli wyeliminowano okoliczności stanowiące przeszkodę w wykonaniu poprzedniego europejskiego nakazu aresztowania lub jeżeli orzeczenie o odmowie wykonania tego europejskiego nakazu aresztowania było niezgodne z prawem Unii, pod warunkiem że wykonanie nowego europejskiego nakazu aresztowania nie prowadzi do naruszenia art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584, a ponowne złożenie wniosku o przekazanie ma charakter proporcjonalny zgodnie z wykładnią decyzji ramowej 2002/584 dokonaną w wyroku z dnia 31 stycznia 2023 r. (Puig Gordi i in., C-158/21, pkt 141 i odpowiedź na szóste pytanie prejudycjalne)?

2) Czy art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 47 akapit drugi Karty można interpretować w ten sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli w ramach kontroli obowiązku poszanowania praw człowieka w postępowaniu w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, w odniesieniu do prawa do rzetelnego procesu sądowego, z punktu widzenia wymogu dotyczącego sądu ustanowionego na mocy ustawy, przewidzianego w art. 47 akapit drugi Karty, stwierdzono nieprawidłowości w złożeniu ślubowania przez członków składu orzekającego sądu, który wydał wyrok skazujący, przy czym nie było tu mowy o ingerencji innych władz publicznych w proces powołania sędziów?

3) Czy art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 47 akapit drugi Karty należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, utrzymuje, że jej przekazanie wydającemu nakaz państwu członkowskiemu doprowadziłoby do naruszenia jej prawa do rzetelnego procesu sądowego, istnienie decyzji Komisji Kontroli Akt Interpolu, która odnosi się bezpośrednio do sytuacji tej osoby, nie może samo w sobie uzasadniać odmowy wykonania spornego europejskiego nakazu aresztowania przez wykonujący nakaz organ sądowy, jednak taka decyzja może zostać uwzględniona przez wspomniany organ sądowy między innymi w celu dokonania oceny istnienia systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu sądownictwa tego państwa członkowskiego lub nieprawidłowości mających wpływ na ochronę sądową obiektywnie możliwej do zidentyfikowania grupy osób, do której należy ta osoba?

4) Czy decyzję ramową 2002/584 można interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie ponownemu złożeniu wniosku o przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie tego samego europejskiego nakazu aresztowania, którego wykonania odmówił pierwotnie sąd wykonujący nakaz państwa członkowskiego, do innego sądu wykonującego nakaz innego państwa członkowskiego, jeżeli wydający nakaz organ sądowy sam stwierdzi, że

wcześniejsze orzeczenie o odmowie wykonania europejskiego nakazu aresztowania było niezgodne z prawem Unii, czy to ze względu na istniejącą już praktykę sądową Trybunału, czy też jedynie ze względu na fakt, że do Trybunału zostało skierowane pytanie prejudycjalne dotyczące wykładni prawa Unii mającego zastosowanie w tej sprawie?

5) Czy zasada wzajemnego uznawania przewidziana w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, a także zasady wzajemnego zaufania i lojalnej współpracy przewidziane w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE w związku z koniecznością zapewnienia skutecznej ochrony sądowej praw osób uczestniczących w postępowaniu – również w związku z art. 15 i 19 decyzji ramowej 2002/584 – pozwalają organom sądowym wydającego nakaz państwa członkowskiego (sądowi wydającemu nakaz reprezentowanemu przez bezpośredniego przedstawiciela lub, na wniosek tego sądu, przez inne organy sądowe, takie jak sędzia łącznikowy, przedstawiciel krajowy Eurojustu lub prokurator wydającego nakaz państwa członkowskiego), na bezpośredni udział, poprzez składanie wniosków, wniosków dowodowych i udział w debatach sądowych i w postępowaniach sądowych w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania prowadzonych przez wykonujący nakaz organ sądowy, a także na korzystanie ze środka zaskarżenia orzeczenia o odmowie przekazania – o ile przewidziany jest taki środek prawny i, w takim przypadku, zgodnie z przepisami prawa krajowego wykonującego nakaz państwa członkowskiego – na podstawie zasady równoważności i z poszanowaniem tej zasady?

6) Czy art. 17 ust. 1 TUE, dotyczący zadań Komisji, w świetle decyzji ramowej 2002/584 można interpretować w ten sposób, że zadania Komisji mające na celu wspieranie ogólnego interesu Unii poprzez podejmowanie w tym celu odpowiednich inicjatyw oraz zadania mające na celu zapewnienie nadzoru nad stosowaniem prawa Unii mogą być wykonywane w dziedzinie europejskiego nakazu aresztowania, w tym na wniosek organu sądowego wydającego europejski nakaz aresztowania, w przypadku gdy ten ostatni organ uważa, że odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania przez wykonujący nakaz organ sądowy poważnie narusza zasady wzajemnego zaufania i lojalnej współpracy, tak aby Komisja przyjęła środki, które uznaje za niezbędne zgodnie z tymi zadaniami i w sposób całkowicie niezależny?”.

15. W dniu 16 maja 2024 r. piąta izba Trybunału na podstawie art. 23a statutu Trybunału oraz art. 107 i nast. regulaminu postępowania postanowiła rozpoznać niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w pilnym trybie prejudycjalnym. Jednocześnie zwróciła się do sądu odsyłającego o dalsze wyjaśnienia dotyczące toczącego się przed nim postępowania.

16. W dniu 20 maja 2024 r. maltański sąd właściwy w pierwszej instancji odmówił przekazania skazanego do Rumunii, ponieważ na podstawie warunków pozbawienia wolności w Rumunii i dostępnych mu informacji nie mógł ustalić, czy zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania wynikający z art. 4 Karty był w odniesieniu do skazanego przestrzegany. Następnie w dniu 22 maja 2024 r. sąd odsyłający skierował do Trybunału kolejne pytanie, wraz z informacjami, o które zwrócił się Trybunał:

„7) Czy art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 Karty, dotyczącym zakazu nieludzkiego lub poniżającego traktowania, należy interpretować w ten sposób, że badając warunki pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, z jednej strony wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie informacji, które nie zostały podane do wiadomości wydającego nakaz organu sądowego i w odniesieniu do których nie miał on możliwości dostarczenia dodatkowych informacji w rozumieniu art. 15 ust. 2 i 3 decyzji ramowej, oraz z drugiej strony wykonujący nakaz organ sądowy nie może stosować wyższego standardu niż ten przewidziany

w Karcie bez dokładnego określenia przepisów, na które się powołuje, w szczególności w odniesieniu do dotyczących pozbawienia wolności wymogów takich jak określenie »dokładnego planu wykonania kary«, »dokładnych kryteriów celem określenia danego systemu wykonania kary« i gwarancji niedyskryminacji ze względu na »szczególnie wyjątkową i delikatną sytuację«?".

17. W międzyczasie maltańska prokuratura skutecznie odwołała się od odmowy przekazania, w związku z czym postępowanie ponownie toczy się w pierwszej instancji, a skazany dalej przebywa w areszcie. Według najnowszych informacji sąd pierwszej instancji zarządził tymczasem przekazanie, jednak skazany wniósł środek odwoławczy od tego orzeczenia.

18. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (prokuratura przy najwyższym sądzie kasacyjnym – narodowa dyrekcja antykorupcyjna, Rumunia), skazany, Rumunia, Republika Francuska, Republika Malty i Komisja Europejska przedstawiły uwagi na piśmie. W rozprawie w dniu 24 czerwca 2024 r. udział wzięli skazany, Rumunia, Irlandia i Komisja.

IV. Ocena prawna

19. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym stanowi odpowiedź na orzeczenia sądów francuskiego i maltańskiego o odmowie wykonania przedmiotowego europejskiego nakazu aresztowania. Po pierwsze, należy odnieść się do dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i jego pilnego charakteru (zob. sekcja A poniżej). Co do meritum, powaga rzeczy osądzonej francuskiego orzeczenia rodzi pytania o jego skutki w innych państwach członkowskich (zob. sekcja B poniżej) oraz o potrzebę wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w celu oceny jej zgodności z prawem Unii (zob. sekcja C poniżej). Jednocześnie sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy zastrzeżenia sądu francuskiego w odniesieniu do ślubowania złożonego przez rumuńskich sędziów wydających wyrok skazujący mogą uzasadniać odmowę przekazania (zob. sekcja D poniżej). Sąd zmierza również do ustalenia znaczenia ustaleń organu Interpolu (zob. sekcja E poniżej) oraz tego, czy on sam może bezpośrednio brać udział w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym (zob. sekcja F poniżej), czy też może skierować sprawę do Komisji (zob. sekcja G poniżej). Wreszcie odmowne orzeczenie sądu maltańskiego rodzi pytania dotyczące współpracy między organami sądowymi wydającymi i wykonującymi nakaz oraz mającego zastosowanie standardu praw podstawowych (zob. sekcja H poniżej).

A. Dopuszczalność i pilność

20. Na pierwszy rzut oka można mieć wątpliwości, czy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest rzeczywiście istotny dla rozstrzygnięcia, tj. dopuszczalny. Ponadto pojawia się pytanie, czy jest on pilny w rozumieniu wymogów pilnego trybu prejudycjalnego.

21. Rumuński sąd odsyłający wydał europejski nakaz aresztowania, którego wykonanie jest obecnie rozpatrywane na Malcie. W związku z tym to nie sąd odsyłający, ale sąd maltański decyduje o tym, czy skazany pozostanie tam w areszcie, a jeśli tak, to jak długo. Orzeczenie o pozbawieniu wolności wydane przez sąd odsyłający może być rozważane jedynie w przyszłości, gdy skazany zostanie przekazany z Malty do Rumunii.

22. W związku z tym w odniesieniu do znaczenia dla rozstrzygnięcia pojawia się pytanie, czy sąd odsyłający musi rzeczywiście podjąć decyzję, która wymaga od Trybunału udzielenia odpowiedzi na zadane pytania.

23. Trybunał wyjaśnił już jednak, że w odniesieniu do postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania gwarancja poszanowania praw podstawowych osoby, której nakaz dotyczy, jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialnością państwa członkowskiego wydającego nakaz. W związku z tym, jako że wydanie takiego nakazu może skutkować zatrzymaniem tej osoby, wydający nakaz organ sądowy powinien, w celu zagwarantowania tych praw, mieć możliwość zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w celu ustalenia, czy powinien utrzymać lub uchylić względnie odwołać europejski nakaz aresztowania [3].

24. W celu zastosowania się do zasad wzajemnego zaufania i lojalnej współpracy wydający nakaz organ sądowy nie może w szczególności utrzymać europejskiego nakazu aresztowania, którego wykonania należałoby odmówić, aby uniknąć naruszenia art. 47 akapit drugi Karty [4].

25. Takie właśnie pytanie pojawia się w niniejszym postępowaniu: Na podstawie zarzutów podniesionych przez sąd francuski i maltański sąd pierwszej instancji na uzasadnienie odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania odsyłający sąd rumuński musi zdecydować, czy utrzymać nakaz aresztowania i zobowiązać sąd maltański, który jest obecnie właściwy, do jego wykonania, czy też nakaz ten uchylić lub odwołać. W celu wydania stosownego orzeczenia sąd odsyłający skierował wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału. Wniosek ten jest zatem co do zasady istotny dla rozstrzygnięcia. Ewentualne wątpliwości co do znaczenia poszczególnych pytań dla rozstrzygnięcia omówię osobno.

26. Jeśli chodzi o pilność, to prawdą jest, że na tym etapie rumuński sąd odsyłający sam nie orzeka o pozbawieniu skazanego wolności, ponieważ ten został zatrzymany na Malcie. Jest on jednak zatrzymany jedynie na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, o którego dalszym istnieniu musi zadecydować sąd odsyłający na podstawie odpowiedzi na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Dopóki trwa pozbawienie wolności na Malcie, wniosek ma w konsekwencji charakter pilny i słusznie jest rozpatrywany w pilnym trybie prejudycjalnym.

B. Skutek prawomocnej odmowy przekazania w innym państwie członkowskim

27. Poprzez pierwsze pytanie sąd odsyłający zmierza do ustalenia znaczenia odmowy przekazania przez sądy *jednego* państwa członkowskiego (w tym przypadku Francji) dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania w *innym* państwie członkowskim (w tym przypadku na Malcie). Ściśle rzecz biorąc, pytanie w tej formie nie jest dla sądu odsyłającego istotne dla rozstrzygnięcia, ponieważ nie musi on bezpośrednio decydować o wykonaniu nakazu aresztowania. Decyzja ta leży raczej w gestii sądów innego państwa członkowskiego, w tym przypadku Malty.

[3] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., AY (Europejski nakaz aresztowania – Świadek) (C-268/17, EU:C:2018:602, pkt 28, 29); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 54). W przedmiocie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przed pierwszym wydaniem nakazu aresztowania: wyrok z dnia 16 grudnia 2021 r., AB i in. (Odwołanie amnestii) (C-203/20, EU:C:2021:1016, pkt 47–49).

[4] Wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 55).

28. Trybunał odpowiadał już jednak na pytania sądu wydającego nakaz dotyczące uprawnień sądu wykonującego nakaz w innym państwie członkowskim [5]. Podejście to można wyjaśnić tym, że sąd odsyłający zmierzał do ustalenia, czy może – ze względu na orzeczenia sądu wykonującego – utrzymać w mocy przedmiotowe europejskie nakazy aresztowania, czy też musi je uchylić [6].

29. To, że niniejsze pytanie jest istotne dla rozstrzygnięcia, widać jeszcze wyraźniej, jeśli zostanie ono przeformułowane tak, by dotyczyło tego, czy prawomocna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania w jednym państwie członkowskim sama w sobie wyklucza jego wykonanie we wszystkich innych państwach członkowskich nawet wtedy, gdy podstawy odmowy okażą się niezgodne z prawem Unii. Jeśli prawomocna odmowa miałaby mieć taki skutek, nakaz aresztowania straciłby ważność i musiałby zostać uchylony przez sąd odsyłający.

30. Prawdą jest, że zasada powagi rzeczy osądzonej ma ogromne znaczenie zarówno w prawie Unii, jak i w krajowych porządkach prawnych. W związku z tym w celu zapewnienia stabilności prawa i stosunków prawnych, jak też należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla wniesienia tych środków terminów, były niepodważalne [7].

31. W tym sensie rozstrzygnięcia Trybunału w sprawie ponownego wydania europejskiego nakazu aresztowania [8] można rozumieć w ten sposób, że prawomocna odmowa przekazania – niezależnie od tego, czy jest zgodna z prawem Unii – może uniemożliwić wykonanie pierwotnego nakazu aresztowania, przynajmniej w państwie członkowskim, w którym wydano odmowne orzeczenie.

32. Decyzja ramowa 2002/584 nie stanowi jednak, że prawomocna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania w jednym państwie członkowskim uniemożliwia jego wykonanie w innych państwach członkowskich. W szczególności takiej odmowy nie można utożsamiać z prawomocnym skazaniem w rozumieniu zakazu podwójnego karania ustanowionego w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej, który stoi na przeszkodzie prowadzeniu postępowania karnego w związku z popełnieniem tych samych czynów przeciwko danej osobie w państwie wydającym nakaz lub jego wszczęciu w jakimkolwiek innym państwie [9].

33. Treść przepisów dotyczących odmowy przekazania zawartych w art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej 2002/584 potwierdza, że odmowa przekazania w jednym państwie członkowskim nie musi wykluczać przekazania przez inne państwa członkowskie.

34. Artykuły 4 i 4a decyzji ramowej 2002/584 zezwalają na odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania z różnych powodów, ale nie zobowiązują do tego państwa członkowskiego. Jeśli państwo członkowskie odmawia przekazania na tej podstawie, rozstrzygnięcie to nie może, z samej swojej natury, mieć żadnego wiążącego skutku dla sądów innych państw członkowskich, ponieważ nie są one zobowiązane do podążania za przykładem innych państw członkowskich przy wykonywaniu tego uprawnienia.

[5] Wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 1, 2, 3 i 5 sentencji).

[6] Wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 52, 53).

[7] Zobacz na przykład wyrok z dnia 6 lipca 2023 r., Minister for Justice and Equality (Wniosek o wyrażenie zgody – Skutki pierwotnego europejskiego nakazu aresztowania) (C-142/22, EU:C:2023:544, pkt 35).

[8] Wyroki: z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 52, 141, 143, 146); a także z dnia 14 września 2023 r., Sofiyska gradska prokuratura (Kolejne nakazy aresztowania) (C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 36).

[9] Zobacz wyrok z dnia 14 września 2023 r., Sofiyska gradska prokuratura (Kolejne nakazy aresztowania) (C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 51, 52).

35. Natomiast art. 3 decyzji ramowej 2002/584 zawiera wprawdzie obowiązkowe podstawy odmowy, ale co najmniej podstawy z art. 3 pkt 1 i 3 zależą od regulacji danego państwa wykonującego. Również i takie rozstrzygnięcia nie mogą być wiążące dla innych państw członkowskich, ponieważ obowiązują tam inne przepisy.

36. Inaczej wygląda sytuacja w przypadku odmowy na podstawie art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584, który ustanawia zakaz podwójnego karania zgodnie z art. 50 Karty w związku z europejskim nakazem aresztowania. Jeżeli sąd państwa członkowskiego słusznie odmawia przekazania zgodnie z tym przepisem, ponieważ czyn został już osądzony w innym państwie członkowskim, sądy innych państw członkowskich również muszą odmówić przekazania.

37. Powinno to mieć również odpowiednio zastosowanie w przypadku odmowy na podstawie rzeczywistego ryzyka, że przekazanie lub jego konsekwencje naruszą prawa podstawowe Unii, których należy przestrzegać przy stosowaniu decyzji ramowej 2002/584[10]. Trybunał uznał, że takie ryzyko może pozwolić organowi sądowemu wykonującemu nakaz, w drodze wyjątku, na wstrzymanie się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584[11]. Poszłabym nawet o krok dalej: w takim przypadku wykonujący nakaz organ sądowy *nie może* wykonać nakazu aresztowania, ponieważ w przeciwnym razie godziłby się na naruszenie praw podstawowych[12].

38. W praktyce zatem, jeśli wykonujący nakaz organ sądowy państwa członkowskiego *prawidłowo* ustali, że istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia praw podstawowych Unii, żaden wykonujący nakaz organ sądowy innego państwa członkowskiego nie może wykonać nakazu aresztowania. Nie wynika to jednak z powagi rzeczy osądzonej ustalenia pierwszego wykonującego nakaz organu sądowego, ale z ryzyka naruszenia praw podstawowych.

39. Potwierdza to również fakt, że gwarancja poszanowania praw podstawowych w odniesieniu do europejskiego nakazu aresztowania jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialnością państwa członkowskiego wydającego nakaz[13]. Sądy tego państwa członkowskiego są najbliżej związane z postępowaniem karnym i wykonawczym, a zatem są w stanie najlepiej ocenić, czy prawa podstawowe są przestrzegane. Byłoby sprzeczne z powyższym, gdyby wykonujący nakaz organ sądowy w innym państwie członkowskim mógł ostatecznie i wiążąco dla wszystkich państw członkowskich ustalić, że prawa podstawowe wykluczają wykonanie nakazu aresztowania.

40. Zasady wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania, o których mowa we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nie mogą również nadać prawomocnemu orzeczeniu wykonującego nakaz organu sądowego takiej mocy wiążącej w innych państwach członkowskich. Wręcz przeciwnie, wykluczają one taki skutek. Bowiem odmawiając wykonania europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy nie zgadza się na jego uznanie, które stanowi zasadę przewidzianą w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 i od której

[10] Podobnie wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 84); z dnia 6 czerwca 2023 r., O.G. (Europejski nakaz aresztowania przeciwko obywatelowi państwa trzeciego) (C-700/21, EU:C:2023:444, pkt 40).

[11] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 59); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 72); z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy uzasadniona najlepszym interesem dziecka) (C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 43).

[12] Zobacz wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 88); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 50, 51); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 97, 98).

[13] Wyroki: z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, pkt 50); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 54, 96, 115); z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy uzasadniona najlepszym interesem dziecka) (C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 43).

można odstąpić jedynie w drodze wyjątków, które należy interpretować ściśle [14]. W ten sposób wykonujący nakaz organ sądowy wyraża jednocześnie właśnie brak zaufania do wydającego nakaz organu sądowego w odniesieniu do przestrzegania praw podstawowych.

41. Jeśli wykonujący nakaz organ sądowy prawomocnie odmówi wykonania europejskiego nakazu aresztowania, nie może to być wiążące dla organów sądowych innych państw członkowskich [15].

42. Jednakże podstawy, na których wykonujący nakaz organ sądowy opiera swoją odmowę, muszą być należycie uwzględnione w dalszych rozstrzygnięciach dotyczących nakazu aresztowania, zwłaszcza jeśli wykonujący nakaz organ sądowy obawia się naruszenia praw podstawowych [16]. Jest to nie tylko kolejny przejaw zasady wzajemnego zaufania, tym razem między *wykonującymi nakaz* organami sądowymi, ale także konieczna konsekwencja obowiązku poszanowania praw podstawowych gwarantowanych przez prawo Unii.

43. Jak orzekł już jednak Trybunał, oznacza to również, że *wydający nakaz* organ sądowy musi wziąć pod uwagę te wątpliwości i zbadać w ich świetle, czy może utrzymać w mocy europejski nakaz aresztowania, czy też musi go odwołać [17].

44. Odpowiedź na pierwsze pytanie musi zatem brzmieć, że prawomocna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania w jednym państwie członkowskim nie uniemożliwia wykonującym nakaz organom sądowym innych państw członkowskich wykonania nakazu aresztowania. Jednakże wydający nakaz organ sądowy, a także inne wykonujące nakaz organy sądowe, w razie gdy nakaz został do nich skierowany, muszą zbadać, czy odmowa wykonania nakazu została słusznie oparta na podstawach, które uniemożliwiają wykonanie nakazu aresztowania w innych państwach członkowskich.

C. Obowiązek przedstawienia dokumentów przez wydający nakaz organ sądowy przy prawomocnej odmowie wykonania?

45. Czwarte pytanie jest ściśle związane z odpowiedzią na pytanie pierwsze i z ewentualnie wymaganym zgodnie z nią badaniem, czy wykonujący nakaz organ sądowy słusznie odmówił przekazania osoby, której dotyczy wniosek. Ma ono bowiem na celu wyjaśnienie, czy wydający nakaz organ sądowy jest uprawniony do samodzielnego zbadania zgodności odmowy przekazania z prawem Unii, czy też jest zobowiązany do wystąpienia w tym zakresie do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

46. Zgodnie z art. 267 TFUE sądy państw członkowskich *mogą* zwrócić się do Trybunału z pytaniami dotyczącymi wykładni prawa Unii, jeżeli odpowiedź na te pytania jest niezbędna do rozstrzygnięcia zawisłego przed nimi sporu prawnego. Zatem wątpliwości co do tego, czy

[14] Wyroki: z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 19); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 68).

[15] Tak w odniesieniu do Umowy między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią (Dz.U. 2006, L 292, s. 2) wyrok z dnia 14 września 2023 r., Sofiyska gradska prokuratura (Kolejne nakazy aresztowania) (C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 52, 55, 61).

[16] Zobacz wyrok z dnia 14 września 2023 r., Sofiyska gradska prokuratura (Kolejne nakazy aresztowania) (C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 55).

[17] Wyroki: z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 55, 57, a także 142, 143); z dnia 14 września 2023 r., Sofiyska gradska prokuratura (Kolejne nakazy aresztowania) (C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 39, 40, w sprawie umowy z Islandią i Norwegią).

odmowa przekazania przez wykonujący nakaz organ sądowy jest zgodna z prawem Unii, pozwalają wydającemu nakaz organowi sądowemu co do zasady na wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

47. Jedynie w przypadku, gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wystąpić do Trybunału na podstawie art. 267 akapit trzeci TFUE. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wszystkie sądy państw członkowskich są zobowiązane do kierowania do Trybunału Sprawiedliwości pytań dotyczących wątpliwości co do ważności przepisów prawa Unii, które są istotne dla danego rozstrzygnięcia [18].

48. W niniejszej sprawie nic nie wskazuje na to, by orzeczenia sądu odsyłającego w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania nie podlegały już zaskarżeniu według prawa wewnętrznego [19]. Nie ma też mowy o nieważności przepisów prawa Unii.

49. Chodzi raczej o to, czy fakt, że wykonujący nakaz organ sądowy *prawomocnie* odmówił przekazania osoby, której dotyczy wniosek, stanowi kolejny przypadek obowiązku zwrócenia się do Trybunału przez sądy, których orzeczenia podlegają zaskarżeniu. Zdaniem sądu odsyłającego przemawia za tym znaczenie powagi rzeczy osądzonej.

50. Jak już wyjaśniono, powaga rzeczy osądzonej ma rzeczywiście szczególne znaczenie w prawie Unii ze względu na zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań [20].

51. Jednak obowiązek wystąpienia do Trybunału jest uzasadniony tylko wtedy, gdy w przeciwnym razie istniałoby szczególne ryzyko dla jednolitego stosowania prawa Unii, a tym samym również dla pewności prawa [21]. Istnienie takiego ryzyka należy przyjąć, jeżeli sądy orzekają w ostatniej instancji, ponieważ wówczas w danym państwie członkowskim mogłoby rozwinąć się orzecznictwo krajowe niezgodne z przepisami prawa Unii [22]. Rozbieżności w orzecznictwie sądów państw członkowskich dotyczące ważności aktów prawnych Unii mogłyby również zagrozić spójności samego porządku prawnego Unii i naruszyć podstawowy wymóg pewności prawa [23].

52. Jeżeli wydający nakaz organ sądowy, którego orzeczenie podlega zaskarżeniu, zaprzecza prawomocnym ustaleniom wykonującego nakaz organu sądowego innego państwa członkowskiego w odniesieniu do wykładni prawa Unii, wtedy prawo Unii w postaci decyzji ramowej 2002/584 nie jest jednolicie stosowane w Unii. Sprzeczność taka ma jednak takie samo znaczenie jak każda inna sprzeczność między orzeczeniami sądowymi, które podlegają zaskarżeniu.

[18] Wyrok z dnia 22 października 1987 r., Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452, pkt 15).

[19] W takim przypadku obowiązek wystąpienia do Trybunału należałoby ocenić zgodnie z kryteriami określonymi w wyroku z dnia 6 października 1982 r., Cilfit i in. (283/81, EU:C:1982:335).

[20] Zobacz pkt 30 powyżej.

[21] Zobacz wyrok z dnia 22 października 1987 r., Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452, pkt 15).

[22] Wyroki: z dnia 24 maja 1977 r., Hoffmann-Laroche (107/76, EU:C:1977:89, pkt 5); z dnia 4 października 2018 r., Komisja/Francja (Zaliczka na poczet podatku od dochodów kapitałowych) (C-416/17, EU:C:2018:811, pkt 109).

[23] Wyroki: z dnia 22 października 1987 r., Foto-Frost (314/85, EU:C:1987:452, pkt 15); z dnia 10 stycznia 2006 r., IATA i ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, pkt 27); z dnia 28 marca 2017 r., Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236, pkt 80).

53. Nie zmienia tego powaga rzeczy osądzonej odmownego orzeczenia wykonującego organu sądowego. Bowiem również inne rozbieżne orzeczenia sądów niższej instancji mogą stać się prawomocne, jeśli nie zostaną zaskarżone. Ponadto ustalono już, że prawomocne orzeczenie wydane przez wykonujący organ sądowy jednego państwa członkowskiego nie jest wiążące dla organów sądowych innych państw członkowskich [24].

54. W związku z tym wydający nakaz organ sądowy jest uprawniony do zbadania, bez występowania do Trybunału, czy prawomocna odmowa przekazania przez wykonujący nakaz organ sądowy jest zgodna z prawem Unii, jeżeli jego orzeczenie podlega zaskarżeniu według prawa wewnętrznego.

D. Znaczenie ślubowania

55. Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy nieprawidłowości w ślubowaniu złożonym przez sędziów, którzy wydali wyrok skazujący, pozwalają wykonującemu nakaz organowi sądowemu, na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 47 akapit drugi Karty, odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania zmierzającego do wykonania tego wyroku skazującego.

56. Jak już wspomniano, art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 zobowiązuje wykonujący nakaz organ sądowy do odmowy wykonania nakazu aresztowania, jeżeli istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia praw podstawowych [25].

57. Wykonujący nakaz organ sądowy musi, w ramach składającego się z dwóch etapów badania, ocenić, czy takie ryzyko rzeczywiście istnieje [26]. W tym celu wykonujący nakaz organ sądowy powinien w ramach pierwszego etapu ustalić, czy istnieją obiektywne, wiarygodne, dokładne i należycie zaktualizowane informacje świadczące o istnieniu rzeczywistego ryzyka naruszenia tych praw podstawowych w wydającym nakaz państwie członkowskim ze względu na systemowe lub ogólne nieprawidłowości [27]. W ramach drugiego etapu wykonujący nakaz organ sądowy powinien zbadać w sposób konkretny i dokładny, czy dana osoba będzie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia wspomnianych praw podstawowych [28].

58. W postępowaniu głównym wykonujący nakaz organ sądowy – sąd francuski – odmówił przekazania, ponieważ z informacji dostarczonych przez wydający nakaz rumuński organ sądowy wynikało, że dowód złożenia ślubowania przez sędziów w Rumunii nie zawsze jest zagwarantowany. Wykonujący nakaz organ sądowy uzasadnił konkretne ryzyko naruszenia praw podstawowych tym, że w przypadku jednego z trzech sędziów, którzy brali udział w wydaniu przedmiotowego wyroku skazującego, nie można było udowodnić, iż złożył on ślubowanie. Inna sędzia złożyła ślubowanie jedynie jako prokurator. Najwyraźniej francuski sąd wyciągnął stąd

[24] Zobacz pkt 38–41 powyżej.

[25] Zobacz pkt 37 powyżej.

[26] Wyroki: z dnia 17 grudnia 2020 r., Openbaar Ministerie (Niezależność wydającego nakaz organu sądowego) (C-354/20 PPU i C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, pkt 53); z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy uzasadniona najlepszym interesem dziecka) (C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 46).

[27] Wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 89); z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy uzasadniona najlepszym interesem dziecka) (C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 47).

[28] Wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 94); z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy uzasadniona najlepszym interesem dziecka) (C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 48).

wniosek, że istnieje ryzyko, że skazany mógłby odbyć karę, która nie została orzeczona przez niezawisły, bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 47 akapit drugi Karty.

59. Ale czy wspomniane okoliczności faktycznie stanowią rzeczywiste ryzyko naruszenia art. 47 akapit drugi Karty?

1. Wymogi określone w art. 47 akapit drugi Karty

60. Określone w art. 47 akapit drugi Karty gwarancje dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, a w szczególności gwarancje określające pojęcie, jak również skład tego sądu, stanowią podstawę prawa do rzetelnego procesu sądowego [29].

61. Ponieważ art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze Karty odpowiada art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC, jego znaczenie i zakres są, zgodnie z art. 52 ust. 3 Karty, takie same jak znaczenie i zakres praw przyznanych przez tę konwencję. Trybunał musi zatem dbać o to, aby dokonywana przez niego wykładnia art. 47 akapit drugi Karty zapewniała poziom ochrony, który nie narusza poziomu ochrony gwarantowanego przez art. 6 EKPC zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez ETPC [30].

62. Odniesienie do ustawy w art. 47 akapit drugi Karty i art. 6 ust. 1 EKPC odzwierciedla w szczególności zasadę państwa prawnego i dotyczy nie tylko podstawy prawnej samego istnienia sądu, ale także składu orzekającego w danej sprawie oraz wszelkich innych przepisów prawa krajowego, których nieprzestrzeganie prowadzi do tego, że udział jednego lub kilku sędziów w rozpoznawaniu sprawy stanowi naruszenie zasad [31]. Badanie przestrzegania tych gwarancji jest nieodzowne w kontekście zaufania, jakie sądy społeczeństwa demokratycznego muszą wzbudzać u jednostki [32].

63. Jednakże nie każde uchybienie może podważyć to zaufanie, wywołując uzasadnione wątpliwości co do tego, czy skład orzekający ma przymiot „niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy" w rozumieniu prawa Unii [33]. Zależy to raczej od charakteru i wagi naruszenia oraz od tego, czy dotyczy ono podstawowych norm stanowiących integralną część ustroju i funkcjonowania tego systemu sądownictwa [34].

64. Również ETPC, stosując art. 6 ust. 1 EKPC, analizuje sposób powoływania sędziów. Zasadniczo jednak podważa jedynie *oczywiste* naruszenia obowiązujących krajowych zasad powoływania sędziów [35]. ETPC uznaje, że dalsze badanie jest konieczne tylko wtedy, gdy

[29] Wyroki: z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in, (C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 46); z dnia 26 marca 2020 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Simpson/Rada i HG/Komisja (C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 57); z dnia 5 czerwca 2023 r., Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów) (C-204/21, EU:C:2023:44, pkt 71).

[30] Wyroki: z dnia 26 marca 2020 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Simpson/Rada i HG/Komisja (C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 72); z dnia 29 marca 2022 r., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 116).

[31] Wyroki: z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 129); z dnia 29 marca 2022 r., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 121).

[32] Wyroki: z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in. (C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 46); z dnia 26 marca 2020 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Simpson/Rada i HG/Komisja (C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 57); z dnia 8 maja 2024 r., Asociația „Forumul Judecătorilor din România" (Stowarzyszenia sędziów) (C-53/23, EU:C:2024:388, pkt 55).

[33] Wyroki: z dnia 26 marca 2020 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) Simpson/Rada i HG/Komisja (C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 75); z dnia 29 marca 2022 r., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 123).

[34] Wyrok z dnia 29 marca 2022 r., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 122).

[35] Wyrok ETPC z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson/Islandia (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 244).

zastosowanie obowiązujących przepisów prowadzi do rezultatów niezgodnych z przedmiotem (*object*) lub celem (*purpose*) danego prawa człowieka [36]. W obu przypadkach naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC w związku z powołaniem sędziego zakłada zasadniczo poważne naruszenie mających zastosowanie regulacji, w szczególności poprzez nieprzewidziany wpływ [37]. W tym kontekście kontrola procedury powołania przez sądy krajowe ma szczególne znaczenie, przynajmniej w zakresie, w jakim skutecznie zapewniają one zgodność z art. 6 ust. 1 EKPC [38].

65. Odpowiednie orzecznictwo Trybunału i ETPC odnosi się do naruszeń tych regulacji, które wpływają na niezawisłość i bezstronność sądów względem innych organów władzy państwowej. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że naruszenia dotyczące ślubowania nie mają z tym raczej związku.

66. Jednakże ślubowanie sędziowskie nie jest zwykłą formalnością, ale przede wszystkim potwierdzeniem szczególnie ważnych obowiązków służbowych. I tak rumuńscy sędziowie ślubują przestrzegać konstytucji i ustaw krajowych, bronić podstawowych praw i wolności człowieka oraz wypełniać swoje obowiązki zgodnie z honorem, sumieniem i bez uprzedzeń [39]. Naruszenia, które mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do zgodnego z ustawą działania sądów, nie są bez znaczenia w odniesieniu do rzetelnego procesu.

67. W szczególności odmowa złożenia ślubowania, które jest obowiązkowe na mocy prawa krajowego, może stanowić wystarczająco poważne naruszenie regulacji dotyczących składu sądu, aby wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do tego, czy sąd spełnia wymogi określone w art. 47 akapit drugi Karty lub art. 6 ust. 1 EKPC. Taka odmowa może bowiem świadczyć o tym, że dana osoba nie jest gotowa wypełniać swoich obowiązków służbowych [40]. W takim wypadku powinna ona zostać odsunięta od sprawowania urzędu sędziego.

68. Wątpliwe jest jednak, czy obecne zastrzeżenia wskazują na wystarczająco poważne naruszenia, zwłaszcza gdy zastosować standard wynikający ze składającego się z dwóch etapów badania, które jest warunkiem wstępnym odmowy przekazania na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584.

69. Dotyczy to zarówno przypadku protokołu ślubowania jednego z sędziów, którego to protokołu nie można już odnaleźć, jak i przypadku sędzi, która złożyła ślubowanie jedynie jako prokurator.

2. Brakujący protokół

70. Francuski sąd uważa za systemową lub ogólną nieprawidłowość, którą należy ustalić na pierwszym etapie badania, to, że protokoły ślubowań złożonych przez rumuńskich sędziów przed kwietniem 2014 r. nie były przechowywane w ich aktach osobowych, a jedynie w sądzie, w którym złożyli ślubowanie.

[36] Wyrok ETPC z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson/Islandia (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 245).

[37] Wyrok ETPC z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson/Islandia (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, §§ 246, 247).

[38] Wyrok ETPC z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson/Islandia (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, §§ 248–252).

[39] Artykuł 80 ust. 1 ustawy nr 303 z 2022 r., tak już art. 34 ust. 1 ustawy nr 303 z 2004 r. i art. 48 ust. 1 ustawy nr 92 z 1992 r.

[40] Zobacz w tej kwestii wspomniany we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wyrok Înalta Curte de Casație și Justiție (najwyższego sądu kasacyjnego, Rumunia) z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie 125/A, który został wydany w wyniku środka zaskarżenia dotyczącego ślubowania złożonego przez sędzię, która złożyła ślubowanie jako prokurator.

71. Wprawdzie praktyka ta rzeczywiście okazała się problematyczna w niniejszej sprawie, ponieważ jeden z trzech sędziów, którzy orzekli karę pozbawienia wolności wobec skazanego, złożył ślubowanie, zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, 26 lat wcześniej, ale nie można było już znaleźć odpowiedniego protokołu.

72. Wątpliwe jest już jednak, czy poprzednią rumuńską regulację można w ogóle uznać za nieprawidłową, nie wspominając już o tym, czy stwarza ona systemowe lub ogólne ryzyko naruszenia art. 47 akapit drugi Karty. W rzeczywistości dotyczy ona bowiem nie ślubowania jako takiego, a jedynie jego dowodu.

73. Kwestia dowodu złożenia ślubowania nie jest uregulowana ani w art. 47 akapit drugi Karty, ani w art. 6 ust. 1 EKPC, ani w żadnym innym przepisie prawa Unii. Podlega ona zatem zasadniczo autonomii proceduralnej państw członkowskich [41]. Prawdą jest, że autonomia ta jest ograniczona zasadami równoważności i skuteczności, ale naruszenie tych zasad przez rumuńską regulację nie jest oczywiste.

74. Chociaż można sobie wyobrazić bardziej skuteczne środki w celu zapewnienia możliwości udowodnienia, że ślubowanie zostało złożone, zasada skuteczności nie wymaga jednak najbardziej skutecznego przepisu, a jedynie zakazuje, aby wykonywanie praw przyznanych przez prawo Unii – w tym przypadku prawa do sądu ustanowionego na mocy ustawy – było praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione [42].

75. Jak argumentuje Rumunia, protokół ze złożenia ślubowania nie jest jednak jedynym sposobem udowodnienia w razie wątpliwości, że ślubowanie zostało złożone. Co do zasady można chociażby domniemywać, że sędzia, który sprawuje swój urząd, złożył również ślubowanie, o ile jest ono przewidziane [43]. Należy bowiem założyć, że administracja sądowa i sam sędzia przed przystąpieniem do wykonywania swoich obowiązków byli pewni, że sędzia złożył ślubowanie. Obalenie tego domniemania wymaga uzasadnionych wątpliwości. Fakt, że nie można już znaleźć protokołu ślubowania, nie może być do tego wystarczający.

76. Wobec braku szczegółowych regulacji prawa Unii dotyczących dowodu złożenia ślubowania ani Trybunał, ani sądy innych państw członkowskich nie powinny zatem przy wykonywaniu europejskich nakazów aresztowania uznawać wcześniejszej praktyki rumuńskiej za systemową lub ogólną nieprawidłowość.

77. W związku z tym nie można stwierdzić w odniesieniu do tego sędziego, że prawo skazanego do rozpoznania jego sprawy przez sąd ustanowiony – w rozumieniu art. 47 akapit drugi Karty – na mocy ustawy zostało naruszone.

3. Złożenie ślubowania jako prokurator

78. Jeśli chodzi o sędzię, która złożyła ślubowanie jako prokurator, rumuńska praktyka uznana przez francuski sąd za nieprawidłowość systemową lub ogólną nie miała wpływu na jej sprawę, ponieważ znaleziono protokół jej ślubowania.

[41] Zobacz wyroki: z dnia 9 lipca 2020 r., Vueling Airlines (C-86/19, EU:C:2020:538, pkt 38); z dnia 6 października 2020 r., La Quadrature du Net i in. (C-511/18, C-512/18 i C-520/18, EU:C:2020:791, pkt 222–225).

[42] Wyroki: z dnia 16 grudnia 1976 r., Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral (33/76, EU:C:1976:188, pkt 5); z dnia 15 kwietnia 2008 r., Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, pkt 44, 46); z dnia 19 grudnia 2019 r., Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, pkt 33).

[43] Podobnie wyrok z dnia 29 marca 2022 r., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 69).

79. Francuski sąd podważa raczej fakt, że nie złożyła ona ślubowania jako sędzia, ale jako prokurator.

80. Nawet gdyby to odpowiadało ogólnej praktyce rumuńskiej, nie stanowiłoby z perspektywy prawa Unii systemowej czy ogólnej nieprawidłowości. Również bowiem kwestia tego, czy i na jakich warunkach należy złożyć ślubowanie, podlega autonomii proceduralnej państw członkowskich.

81. O ile można ponadto stwierdzić, ślubowanie prokuratorów odpowiada, zgodnie z mającymi zastosowanie rumuńskimi regulacjami, ślubowaniu sędziów [44]. Ponadto prawo rumuńskie przewiduje i przewidywało, że sędziowie i prokuratorzy nie muszą ponownie składać ślubowania przy zmianie funkcji [45]. Może to dotyczyć zarówno zmiany między różnymi sądami lub składami orzekającymi, jak i zmiany między prokuraturą a sądem (i odwrotnie), ponieważ status sędziów i prokuratorów jest regulowany tymi samymi ustawami od co najmniej 1992 roku. W końcu, zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, rumuński sąd w postępowaniu głównym odrzucił już środek zaskarżenia bazujący na tej podstawie, że dany sędzia nie złożył ponownie ślubowania [46]. Można zatem założyć, że praktyka ta, w każdym razie w świetle rumuńskiego prawa, nie stanowi poważnego naruszenia.

82. W związku z tym ślubowanie złożone przez drugą sędzię nie stwarza ryzyka, że skazany będzie musiał odbyć karę, która nie została orzeczona przez sąd ustanowiony na mocy ustawy w rozumieniu art. 47 akapit drugi Karty.

4. Wniosek częściowy

83. Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 47 akapit drugi Karty nie zezwalają zatem wykonującemu nakaz organowi sądowemu na odmowę przekazania osoby skazanej w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w Rumunii tylko dlatego, że nie można odnaleźć protokołu ślubowania złożonego przez sędziego uczestniczącego w wydaniu wyroku skazującego, a inna sędzia biorąca udział w orzekaniu złożyła ślubowanie jako prokurator.

E. Decyzja Komisji Kontroli Akt Interpolu

84. W pytaniu trzecim sąd odsyłający zmierza do ustalenia znaczenia decyzji Komisji Kontroli Akt Interpolu, będącej częścią tej organizacji, która to decyzja wzbudziła poważne obawy co do elementów politycznych w ogólnym kontekście ścigania osoby skazanej i poszanowania praw człowieka w postępowaniu karnym.

85. Decyzja ramowa 2002/584 nie zawiera wyraźnego odniesienia do takich decyzji. Jednakże Trybunał orzekł już, że dowody systemowych lub ogólnych nieprawidłowości mogą wynikać między innymi z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzonych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych [47].

[44] Zobacz odesłania w przypisie 39.

[45] Artykuł 80 ust. 5 ustawy nr 303 z 2022 r., tak już art. 34 ust. 5 ustawy nr 303 z 2004 r. oraz art. 49 ustawy nr 92 z 1992 r.

[46] Zobacz wyrok cytowany w przypisie 40.

[47] Wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 89); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 52): z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 124).

86. Chociaż decyzja, o której mowa, nie pochodzi od żadnej z tych organizacji, to informacje pochodzące od Interpolu są podobnie wiarygodne.

87. W organizacji tej reprezentowanych jest 196 państw. Chociaż nie została ona założona na mocy formalnego traktatu międzynarodowego, posiada statut, który został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne – tj. przedstawicieli uczestniczących państw – i jest w wersji angielskiej nawet określany jako Constitution (konstytucja).

88. Unia od dłuższego czasu i intensywnie współpracuje z Interpolem, co Komisja stwierdza w zaleceniu w sprawie zawarcia umowy o współpracy z Interpolem, w którym określa Interpol jako kluczowego partnera Unii [48]. Rada upoważniła następnie Komisję do rozpoczęcia negocjacji w sprawie umowy o współpracy [49]. Organizacja Narodów Zjednoczonych również współpracuje z Interpolem [50].

89. Komisja Kontroli Akt Interpolu jest, zgodnie z art. 5 tiret szóste statutu Interpolu, częścią tej organizacji. Artykuł 36 ust. 3 stanowi, że Komisja Kontroli Akt Interpolu realizuje wnioski dotyczące informacji zawartych w aktach Interpolu. Zgodnie ze statutem Komisji Kontroli Akt Interpolu oznacza to w praktyce, że powinna ona, jako niezależny organ ochrony prawnej, rozpatrywać skargi od osób, których dotyczy wniosek, a w szczególności zapewniać poszanowanie praw człowieka.

90. Komisja Kontroli Akt Interpolu może zatem – tak jak w niniejszej sprawie – podjąć decyzję w sprawie osoby poszukiwanej z tego samego powodu za pośrednictwem Interpolu i na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. W przeciwieństwie do tekstów, którymi Trybunał zajmował się do tej pory, taka decyzja ma zatem znaczenie nie tylko dla ustalenia systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w wydającym nakaz państwie członkowskim [51], ale także dla ustalenia, czy osoba, której dotyczy wniosek, musi obawiać się konkretnego naruszenia swoich praw człowieka.

91. Jednak ani decyzja ramowa 2002/584, ani inne przepisy prawa Unii, w tym podstawowe prawa Unii, ani regulacje dotyczące Interpolu nie przewidują, by decyzja Komisji Kontroli Akt była wiążąca dla wykonującego lub wydającego nakaz organu sądowego. Te organy sądowe muszą raczej same zbadać, czy informacje zawarte w decyzji wskazują na to, że należy odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

[48] Zalecenie z dnia 14 kwietnia 2021 r. dotyczące decyzji Rady upoważniającej do rozpoczęcia negocjacji w sprawie zawarcia umowy o współpracy między Unią Europejską a Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej (Interpolem) [COM(2021) 177 final, s. 1].

[49] Decyzje Rady (UE) 2021/1312 i 2021/1313 z dnia 19 lipca 2021 r. upoważniające do rozpoczęcia negocjacji w sprawie zawarcia umowy o współpracy między Unią Europejską a Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej (Interpolem) (Dz.U. 2021, L 287, s. 2 i 6).

[50] Zobacz rezolucja 51/1 Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z dnia 15 października 1996 r., porozumienie o współpracy między Organizacją Narodów Zjednoczonych a INTERPOL-em z 1997 r., UNTS 1996, nr 1200 (s. 391) oraz rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1699 (2006) z dnia 8 sierpnia 2006 r.

[51] Zobacz wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 123).

92. Co do zasady decyzja Komisji Kontroli Akt Interpolu sama w sobie nie upoważnia wykonującego nakaz organu sądowego do odmowy przekazania osoby, której dotyczy wniosek. Wyrażony w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE obowiązek lojalnej współpracy [52] wymaga raczej co najmniej, aby wydający nakaz organ sądowy miał możliwość ustosunkowania się do decyzji Komisji Kontroli Akt Interpolu [53].

93. Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 47 akapit drugi Karty należy zatem interpretować w ten sposób, że jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na rzeczywiste ryzyko naruszenia, na skutek wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gwarantowanych przez prawo Unii praw podstawowych osoby, której dotyczy wniosek, które to ryzyko wynika z decyzji Commission for the Control of Interpol's Files (Komisji Kontroli Akt Interpolu), to wydające i wykonujące nakaz organy sądowe, muszą zbadać, czy nakaz aresztowania może nadal zostać wykonany.

F. Udział wydającego nakaz organu sądowego w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym

94. Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy może on, jako wydający nakaz organ sądowy, na podstawie decyzji ramowej 2002/584, zasad wzajemnego uznawania, wzajemnego zaufania i lojalnej współpracy oraz skutecznej ochrony sądowej, bezpośrednio uczestniczyć w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym, a w szczególności czy może podejmować w tym postępowaniu czynności procesowe.

95. Pytanie to wyraża niezadowolenie sądu odsyłającego ze współpracy z sądem francuskim, a w szczególności z faktu, że odmowne orzeczenie sądu francuskiego stało się prawomocne, ponieważ francuska prokuratura wniosła środek zaskarżenia, ale nie uzasadniła go w terminie. Jednakże sąd odsyłający nie może już tego zmienić, niezależnie od odpowiedzi na niniejsze pytanie. Nie ma to zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia w odniesieniu do francuskiej odmowy wykonania.

96. Jednakże w przypadku innych postępowań dotyczących wykonania nakazu, w szczególności postępowania na Malcie, odpowiedź Trybunału może mieć zdecydowanie znaczenie dla rozstrzygnięcia, ponieważ sąd odsyłający może jeszcze wykonać wszelkie prawa do udziału ustalone przez Trybunał. Należy zatem odpowiedzieć na pytanie.

97. Sąd odsyłający słusznie wskazał, że decyzja ramowa 2002/584 nie wyklucza takiego udziału w postępowaniu. Nie jest on jednak również w tej decyzji wymagany, lecz regulacje decyzji ograniczone są do unormowania wzajemnego uznawania europejskich nakazów aresztowania, a tym samym wzajemnego zaufania do postępowań karnych, w których te nakazy zostały wydane. W decyzji tej jako instrumenty współpracy wymienia się, obok wydania nakazu aresztowania i informacji, o których mowa w art. 8, w szczególności w art. 15 ust. 2 i 3 wnioski o udzielenie informacji i przekazywanie informacji.

[52] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 108–110); z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie (Sąd ustanowiony ustawą w wydającym nakaz państwie członkowskim) (C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, pkt 48, 49); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 131, 132).

[53] Zobacz w tej kwestii także pkt 111 i nast. poniżej.

98. Możliwość dalej idącego zaangażowania wydającego nakaz organu sądowego w postępowanie przed wykonującym nakaz organem sądowym wchodzi zatem w zakres autonomii proceduralnej państw członkowskich.

99. Ogranicza tę autonomię przede wszystkim zasada skuteczności, na którą sąd odsyłający powołuje się w odniesieniu do skutecznej ochrony prawnej. Można faktycznie mieć wątpliwości, czy rzeczywiście istnieje *prawo* przyznane przez prawo Unii, którego wykonywanie powinno powodować konieczność udziału wydającego nakaz organu sądowego w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym. Jednakże w prawie Unii istnieje co najmniej określony w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 oparty na prawie Unii *obowiązek* wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Bezpośredni udział wydającego nakaz organu sądowego w postępowaniu mógłby przyczynić się do wyegzekwowania tego obowiązku, przynajmniej gdyby możliwe było przezwyciężenie związanych z tym trudności praktycznych.

100. Podobnie jak w przypadku dowodu złożenia ślubowania [54] – zasada skuteczności nie wymaga jednak również przyjęcia przepisów proceduralnych dotyczących egzekwowania obowiązku, które szczególnie skutecznie wspierają tę egzekucję, a jedynie zakazuje regulacji, które ją praktycznie uniemożliwiają lub nadmiernie utrudniają.

101. Przynajmniej prawodawca Unii najwyraźniej założył, że regulacje decyzji ramowej 2002/584 w sprawie współpracy sądowej są wystarczające do skutecznej egzekucji europejskich nakazów aresztowania. W przeciwnym razie ustanowiłby dalej idące zasady.

102. Takie założenie prawodawcy Unii jest uzasadnione, ponieważ zaangażowane organy sądowe muszą przy wdrażaniu decyzji ramowej w każdym wypadku wypełniać wyrażony w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE obowiązek lojalnej współpracy [55]. Muszą zatem wspierać się nawzajem w miarę swoich możliwości i dawać sobie nawzajem wystarczającą możliwość dostarczenia niezbędnych informacji. Można zatem wykluczyć, że egzekucja europejskiego nakazu aresztowania byłaby – bez prawa wydającego nakaz organu sądowego do udziału w postępowaniu prowadzonym przez wykonujący nakaz organ sądowy – praktycznie niemożliwa lub nadmiernie utrudniona.

103. Decyzja ramowa 2002/584 i zasada lojalnej współpracy wyrażona w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE nie przyznają zatem wydającemu nakaz organowi sądowemu żadnych wykraczających poza art. 8 oraz art. 15 ust. 2 i 3 decyzji ramowej praw do udziału w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym.

G. Skierowanie sprawy do Komisji

104. Pytanie szóste dotyczy tego, czy sąd odsyłający, jako wydający nakaz organ sądowy, może skierować sprawę do Komisji, jeżeli uzna, że odmowa przekazania przez wykonujący nakaz organ sądowy poważnie narusza zasady wzajemnego zaufania i lojalnej współpracy. To pytanie również opiera się na niezadowoleniu sądu odsyłającego z przebiegu postępowania we Francji. Jednakże, w przeciwieństwie do pytania piątego, nie ma ono znaczenia dla orzeczenia sądowego i w związku z tym jest niedopuszczalne.

[54] Zobacz pkt 74 powyżej.

[55] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 108–110); z dnia 22 lutego 2022 r., Openbaar Ministerie (Sąd ustanowiony ustawą w wydającym nakaz państwie członkowskim) (C-562/21 PPU i C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, pkt 48, 49); z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 131, 132).

105. To, czy sąd odsyłający może złożyć skargę do Komisji na zachowanie wykonującego nakaz organu sądowego, nie jest bowiem decyzją, którą sąd ten podejmuje w toczącym się postępowaniu sądowym. Sąd odsyłający nie twierdzi też w żaden sposób, że Komisja odgrywa bezpośrednią rolę w postępowaniu zamierzającym do egzekucji europejskiego nakazu aresztowania.

106. Kwestia ta dotyczy raczej kontroli stosowania decyzji ramowej przez Komisję zgodnie z art. 17 ust. 1 zdanie trzecie TUE. Jednak nawet ta kontrola nie uzasadnia zaangażowania Komisji w postępowanie wykonawcze. Prawdą jest, że najsilniejszy instrument kontrolny Komisji, jakim jest postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 258 i 260 TFUE, może prowadzić do stwierdzenia, że państwo członkowskie naruszyło prawo Unii za pośrednictwem swoich sądów w związku z wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania. Najpóźniej po wygaśnięciu okresu przejściowego na podstawie art. 10 ust. 3 Protokołu nr 36 w sprawie postanowień przejściowych można bowiem założyć, że Komisja jest uprawniona do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nawet w przypadku naruszenia decyzji ramowej, zwłaszcza gdy zainicjowała ona już wydanie odpowiednich wyroków [56]. Takie ustalenie nie ma jednak bezpośredniego wpływu na samo postępowanie wykonawcze.

107. Dlatego nie można odpowiedzieć na to pytanie.

H. Odmowa przekazania przez Maltę

108. Pytanie siódme dotyczy odmowy przekazania skazanego przez sąd maltański z powodu wątpliwości co do warunków pozbawienia wolności w Rumunii.

109. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykonujący nakaz organ sądowy musi bowiem odroczyć przekazanie, jeśli osoba objęta nakazem będzie w wydającym nakaz państwie członkowskim narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 Karty ze względu na oczekiwane warunki pozbawienia wolności [57].

110. Sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy zgodnie z art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 4 Karty wykonujący nakaz organ sądowy może oprzeć odmowę na informacjach, co do których wydający nakaz organ sądowy nie mógł wcześniej wyrazić opinii (zob. pkt 1 poniżej), oraz czy odmowa może opierać się na wyższych standardach ochrony niż Karta (zob. pkt 2 poniżej).

1. Współpraca między sądami

111. W pierwszej części pytania siódmego sąd odsyłający kwestionuje dwa ustalenia sądu maltańskiego, co do których sąd maltański nie zażądał dalszych informacji. Zamiast tego sąd maltański oparł się na własnych wyszukiwaniach internetowych i uznał stanowisko sądu rumuńskiego w sprawie zapewnienia rumuńskiej administracji więziennej, że dana osoba nie zostanie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, za niewystarczające.

[56] Wyroki z dnia 24 marca 2022 r.: Komisja/Irlandia (Transpozycja decyzji ramowej 2008/909) (C-125/21, EU:C:2022:213); Komisja/Irlandia (Transpozycja decyzji ramowej 2009/829) (C-126/21, EU:C:2022:214).

[57] Wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, w szczególności pkt 98); z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 65).

112. Wyszukiwania internetowe są zazwyczaj odpowiednie do wskazania systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w państwach członkowskich. Na przykład wspomniane wyżej dokumenty organizacji międzynarodowych [58] można często stosunkowo łatwo znaleźć w Internecie.

113. Trybunał słusznie podkreślił już jednak, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może dokonywać ustaleń, które z konieczności opierają się na analizie prawa wydającego nakaz państwa członkowskiego, bez uprzedniego zwrócenia się do wydającego nakaz organu sądowego o dodatkowe informacje dotyczące tych przepisów, ponieważ w przeciwnym razie naruszyłby zasadę lojalnej współpracy [59]. W przeciwnym razie należy obawiać się nieporozumień i błędów co do treści lub co do możliwości zastosowania znalezionych przepisów. To samo musi dotyczyć faktycznych informacji na temat stosowania prawa krajowego.

114. W związku z tym wykonujący nakaz organ sądowy może wykorzystać wyniki własnych wyszukiwań lub też wnioski osoby, której dotyczy wniosek, dopiero po umożliwieniu wydającemu nakaz organowi sądowemu przedstawienia uwag. W celu przyspieszenia wydania rozstrzygnięcia wykonujący nakaz organ sądowy może wyznaczyć na to krótkie terminy.

115. Kwestia zapewnienia warunków [60] opiera się na orzecznictwie Trybunału. Zgodnie z tym orzecznictwem przedstawione przez właściwy organ wydającego nakaz państwa członkowskiego zapewnienie, że zainteresowana osoba nie będzie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu ze względu na konkretne i dokładne warunki pozbawienia wolności niezależnie od tego, w którym zakładzie penitencjarnym wydającego nakaz państwa członkowskiego zostanie ona osadzona, jest elementem, którego wykonujący nakaz organ sądowy nie może pominąć [61]. Wykonujący nakaz organ sądowy, przy uwzględnieniu wzajemnego zaufania, jakie powinno istnieć pomiędzy organami sądowymi państw członkowskich i na którym opiera się system europejskiego nakazu aresztowania, musi polegać na tym zapewnieniu, przynajmniej gdy zapewnienie to zostało udzielone lub co najmniej zatwierdzone przez wydające nakaz państwo członkowskie i w braku jakiegokolwiek konkretnej przesłanki pozwalającej przypuszczać, iż warunki pozbawienia wolności istniejące w określonym zakładzie penitencjarnym są sprzeczne z art. 4 Karty [62]. Wykonujący nakaz organ sądowy musi jednak kompleksowo sprawdzić wiarygodność zapewnień złożonych przez inne organy [63].

116. Zgodnie z informacją udzieloną przez sąd odsyłający celem jego zawiadomienia skierowanego do sądu maltańskiego było wyrażenie tego, że zatwierdził zapewnienie w rozumieniu tego orzecznictwa. Dlatego w zawiadomieniu sąd odsyłający wyraźnie powołał się na odpowiedni fragment jednego z odnośnych wyroków [64].

117. Już z uwagi na to odniesienie zaskakujące jest, że sąd maltański, nie zadając dalszych pytań, przyjął, że wydający nakaz organ sądowy nie zatwierdził zapewnienia.

58 Zobacz pkt 85 powyżej.

59 Wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in. (C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 134).

60 Zobacz pkt 111 powyżej.

61 Wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 111).

62 Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 112); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 68).

63 Wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 114).

64 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powołano się na wyrok z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 68), w którym wspomniano jedynie o przypadku zatwierdzenia zapewnienia przez wydający organ sądowy.

118. Jednakże sąd maltański prawdopodobnie padł ponadto ofiarą problemu z tłumaczeniem. Swoje ustalenie, że wydający nakaz organ sądowy nie zatwierdził zapewnienia, oparł on na tym, że rumuński sąd wyraził swoje stanowisko w angielskim tłumaczeniu swojego zawiadomienia za pomocą czasownika „to approve" zamiast czasownika „to endorse". W rzeczywistości angielska wersja odpowiednich wyroków Trybunału zawiera czasownik „to endorse"[65]. Jednakże we francuskiej, opracowanej przez Trybunał wersji użyty jest czasownik „approuver", a w rumuńskim tłumaczeniu czasownik „a aproba". Jeśli rumuński sąd dostosował się do rumuńskiego tłumaczenia orzecznictwa w swoim oświadczeniu i użył czasownika „a aproba", to jest zrozumiałe, że w angielskim tłumaczeniu oświadczenia użyto czasownika „to approve", co nie oznacza niczego innego niż zatwierdzenie zgodnie z orzecznictwem Trybunału.

119. Problemy z tłumaczeniem mogą rzeczywiście często wpływać na interpretację i stosowanie orzecznictwa Trybunału. Formalnie wiążąca jest jedynie wersja wyroku w języku postępowania; w przypadku dwóch w niniejszej sprawie istotnych wyroków[66] jest to wersja niemiecka. Sędziowie Trybunału nie omawiali jednak ani nie weryfikowali wspólnie ani tej wersji, ani wersji angielskiej, maltańskiej czy rumuńskiej. Dlatego tylko wersja francuska jest naprawdę wiarygodna, ponieważ Trybunał obradował i sporządził wyrok w tym języku.

120. Gdy organy sądowe współpracują w związku z europejskim nakazem aresztowania, często zdarza się, że oświadczenie jednego organu musi zostać przetłumaczone, zanim będzie mogło zostać wykorzystane przez inny organ sądowy. Może to prowadzić do powstania dodatkowych błędów.

121. W związku z tym zaangażowane organy sądowe nie mogą stawiać nadmiernych wymagań w zakresie stosowania niektórych terminów. Muszą raczej, w przypadku wątpliwości co do znaczenia oświadczeń istotnych dla rozstrzygnięcia, w interesie lojalnej współpracy zadać pytanie.

2. Obowiązujące standardy praw podstawowych

122. W odniesieniu do wyższych standardów praw podstawowych, o których mowa w drugiej części pytania siódmego, Trybunał wielokrotnie już orzekał, że państwa członkowskie nie mogą żądać od innego państwa członkowskiego poziomu ochrony krajowej praw podstawowych wyższego od poziomu zapewnionego w prawie Unii[67].

123. W szczególności Trybunał orzekł, że choć państwa członkowskie mogą w ramach swych własnych systemów penitencjarnych przewidzieć minimalne wymogi w zakresie warunków pozbawienia wolności wyższe niż wymogi wynikające z art. 4 Karty i art. 3 EKPC, zgodnie z wykładnią tego postanowienia dokonaną przez ETPC, to państwo członkowskie jako państwo członkowskie wykonujące nakaz może uzależnić przekazanie osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, wydającemu nakaz państwu członkowskiemu jedynie od spełnienia tych ostatnich wymogów, a nie od przestrzegania wymogów wynikających z prawa krajowego. Inne rozwiązanie prowadziłoby – poprzez podważenie jednolitości standardu ochrony praw

[65] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 112); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 68).

[66] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 112); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 68).

[67] Opinia 2/13 (Przystąpienie Unii do EKPC, EU:C:2014:2454, pkt 192); a także wyroki z dnia 25 lipca 2018 r.: Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt. 37); Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 50); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 47).

podstawowych określonych w prawie Unii – do naruszenia zasad wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania, do których wzmocnienia dąży decyzja ramowa 2002/584, i w konsekwencji do zagrożenia jej skuteczności [68].

124. Dla kompletności wypowiedzi należy zauważyć, że szczególne aspekty dotyczące osoby skazanego, na które zwrócił uwagę sąd maltański, takie jak jego wiek, muszą być brane pod uwagę, aby zapobiec naruszeniu art. 4 Karty w związku z pozbawieniem wolności. Ryzyko to należy bowiem oceniać z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, takich jak czas, przez jaki skarżący był traktowany w dany sposób, i skutki fizyczne lub psychiczne takiego sposobu traktowania oraz czasami płeć, wiek i stan zdrowia danej osoby [69]. Jednakże niezgodne z celami i funkcją postępowania wykonawczego jako postępowania w trybie pilnym na podstawie art. 17 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 jest wymaganie przez wykonujący nakaz organ sądowy uzyskania, przed przekazaniem, pewności w tym zakresie w odniesieniu do całego okresu pozbawienia wolności [70]. Wykonujący nakaz organ sądowy musi raczej zaufać właściwym organom sądowym wydającego nakaz państwa członkowskiego, chyba że istnieją konkretne przesłanki wskazujące na to, że określone w art. 4 Karty prawo podstawowe osoby, której dotyczy wniosek, zostało naruszone.

3. Wniosek częściowy

125. Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 Karty dotyczącym zakazu nieludzkiego lub poniżającego traktowania należy zatem interpretować w ten sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie informacji o warunkach pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, co do których wydający nakaz organ sądowy nie miał okazji się wypowiedzieć, zaś w razie wątpliwości co do zakresu oświadczeń wydającego nakaz organu sądowego należy wystąpić do niego z pytaniem. Ponadto wykonujący nakaz organ sądowy nie może stosować wyższego standardu ochrony gwarantowanych przez prawo Unii praw podstawowych niż wymaga tego samo prawo Unii, a w szczególności Karta.

V. Wnioski

126. Proponuję zatem, aby na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Curtea de Apel Braşov (sąd apelacyjny w Braszowie, Rumunia) Trybunał odpowiedział w następujący sposób:

1) Prawomocna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania w jednym państwie członkowskim zgodnie z decyzją ramową 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienioną decyzją ramową 2009/299/WSiSW, nie uniemożliwia wykonującym nakaz organom sądowym innych państw członkowskich wykonania nakazu aresztowania. Jednakże wydający nakaz organ sądowy, a także inne wykonujące nakaz organy sądowe, w razie gdy nakaz został do nich

[68] Wyrok z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 79).

[69] Wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 91); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 59).

[70] Zobacz wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Prokuratura Generalna (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 82–84, 87); z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, pkt 65, 66).

skierowany, muszą zbadać, czy odmowa wykonania nakazu została słusznie oparta na podstawach, które uniemożliwiają wykonanie nakazu aresztowania w innych państwach członkowskich.

2) Wydający nakaz organ sądowy jest uprawniony do zbadania, bez występowania do Trybunału, czy prawomocna odmowa przekazania przez wykonujący nakaz organ sądowy jest zgodna z prawem Unii, jeżeli jego orzeczenie podlega zaskarżeniu według prawa wewnętrznego.

3) Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie zezwalają wykonującemu nakaz organowi sądowemu na odmowę przekazania osoby skazanej w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w Rumunii tylko dlatego, że nie można odnaleźć protokołu ślubowania złożonego przez sędziego uczestniczącego w wydaniu wyroku skazującego, a inna sędzia biorąca udział w orzekaniu złożyła ślubowanie jako prokurator.

4) Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i art. 47 akapit drugi Karty należy interpretować w ten sposób, że jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na rzeczywiste ryzyko naruszenia, na skutek wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gwarantowanych przez prawo Unii praw podstawowych osoby, której dotyczy wniosek, które to ryzyko wynika z decyzji Commission for the Control of Interpol's Files (Komisji Kontroli Akt Interpolu), to wydające i wykonujące nakaz organy sądowe muszą zbadać, czy nakaz aresztowania może nadal zostać wykonany.

5) Decyzja ramowa 2002/584 i zasada lojalnej współpracy wyrażona w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE nie przyznają wydającemu nakaz organowi sądowemu żadnych wykraczających poza art. 8 oraz art. 15 ust. 2 i 3 decyzji ramowej praw do udziału w postępowaniu przed wykonującym nakaz organem sądowym.

6) Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 Karty, dotyczącym zakazu nieludzkiego lub poniżającego traktowania, należy interpretować w ten sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie informacji o warunkach pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, co do których wydający nakaz organ sądowy nie miał okazji się wypowiedzieć, zaś w razie wątpliwości co do zakresu oświadczeń wydającego nakaz organu sądowego należy wystąpić do niego z pytaniem. Ponadto wykonujący nakaz organ sądowy nie może stosować wyższego standardu ochrony gwarantowanych przez prawo Unii praw podstawowych niż wymaga tego samo prawo Unii, a w szczególności Karta.